

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlétér sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői Iroda

és
kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Résztulajdonosok
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szele-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések ber-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A két füzfa.

A végtelen időnek állomásai vannak, hogy megpihenjen rajtuk az emlékezet. Többnyire gyászos emléket találunk a mi egyes állomásainkon, de talán éppen azért nagyobb kegyelettel is ünnepeljük. A nap sugara is akkor mutatják a legszebb színeket, mikor sűrű felhők víz-cseppjein törnek keresztül. Örömmel is bensőbb és meghatóbb az, mely könnyeken át mosolyg felénk.

Százkilencvenhárom esztendeje telik le a mai virágvasárnap, hogy városunk Rabutin rabló csordáinak martalékává lett. Még abban a vad korszakban is példátlanul áll a szomorú eset, melynek e város polgársága, minden hibája nélkül, áldozatul esett.

Reggeli 8 óra tájt a rendetlen és zsákmányra éhes labancz-csapatok körülfogták a várfalakat, melyek közé a polgárság egy része vont magát. Más rész az Őrhegyre menekült fel. De sem a lakosságot a várfalak és hegytető, sem az Isten hazat és a tudományok tanyáját az ékesszavú professzor könnyörgése, sem az iskola elrejtett drága-

ságait a pinczék boltozata és vasas ajtai meg nem védhették a rablók dühétől. A mi tüzet foghatott: azt felgyújtották; a mi elvihető volt: magukkal vitték. Csak romot, vért, nyomort hagytak meg Enyednek. És egy szép emléket, egy világító pontot a gyász sötétségében: a városi polgárok és a diákok halálmegvető hősiességének legendás hagyományát.

A diák, aki a város határáig kergette az ellenséges utócsapatot, győzelmes botját a patak partjára ültette. A füzfa-bot gyökeret mélyesztett a kedvező talajon és erős, terebélyes fává magasodott.

Sokszor támadta meg a vihar azóta is; egyszer jégverés tépte meg viruló lombozatját; egyszer meg erőteljes ágiban tettek kárt az ellenséges kezek. Sőt magasra szökken szépséges koronájának legszebb hajtását is erőszakkal lemetsztették.

De a faúak életerejét semmi meg nem béníthatta. Gyökerei mind messzebb ágaznak; törzse daczolhat az égnek minden viharával; és ha megesonkult is a legszebb hajtása, az életnedv

annál bővebben ömlik az egészségesen és épen maradt tagokba. Az Isten napja áldást hint reá sugaraiban.

Legyen tehát a legendából szimbolum! A város javáért, a családért, a tűzhelyért harezoló vitészséget a füzfa-legendához kapcsolta a kegyelet. Én meg szívesen nézem az életerős fát, gyászos időnek viharedzett és dicsőséges emléket, városunk jelképének.

Mélységes a mi hitünk és reménységünk, hogy az erő, mely polgárságunknak és vezetőinek hazafiasságában és szorgalmában van, ezután is minden nehézségen győzni fog, minden sebet gyógyítani tud. Bizalommal nézünk a jövőre, mely a fa levágott szép hajtásának életerejét a többi hajtás gyarapítására fordítandja.

A virágvasárnapi csapás is éppen úgy, mint a többi, első sorban és legközvetlenebbül fejedelmi intézményünket, főiskolánkat sújtotta.

Azóta is gyakran volt ily értelemben virágvasárnapja; s a múlt évi volt a legfájdalmasabb. Ez ütötte városunkon a ma egyedüli, de legérzékenyebb sebet, legsajgóbb fájdalmát, mely sokkal frissebb

TÁRCSA.

Aqvagoshas Buddha-Carita-nak
„Buddha élete és működése”
ezimű kínai nyelven írott költeményéből.

Ki nem kerülheted gyümölcsöt annak,
A mit tevé. Ha már előbb a tett
Nem volna meg, következése úgy
Egyetlenegyenek sem lehetne majd.
A jó jutalmazatlanul maradna,
Öröm nem jönne rá; de mert a tett
Egyszer megvan, menekvés nincs utána.
Vezerejlen minket azért a jó
S örökdjünk a lelkünk felett, nehogy
Rosszat tegyünk, mert a miként vetünk,
Csak úgy arathatunk. Akit bezár
Négy sziklafal, ki nem szabadulhat onnan.
Eként zárják körül a nagy világot
Születés, halál, a vénség és a kőnek
Köszirtjei; s csak az, ki tudja már
A törvényt* s úgy teszen, menekszik a
Hegyig nőtt szenvedéstől. Semmi sincs
Állandó; mint villámfény tűn' az élv,
Mennyköcsapásként ér vénség s halál,
Ugyan mi hasznunk volna hát a rosszba?
A múlt idők győztes királyait,
— Megannyi földi isten — kik magát
Az eget is bevenni képzelek,

* Vallás törvénye.

Rövidre majd csak elnyelé a sír.
A Sumeru* elolvad és kiszárad
Az Ocean a Kalpa-tűz** alatt,
Az emberi sors — habnál törekenyebb —
Hogy tartna hát soká e földön itt?
Elúzi a sűrű ködöt a szél.
Letűn' a nap a Sumeru mögé,
S az újra-keltre újra pusztulás.
Örök részt a testünkbe' nem találsz,
Kit hosszú éjnek szenvedése tart
Lekötve csak. Duskál vagyonba' bár
Az ember és el lomha — gondtalan,
De im' ott a halál s elkapja őt
Mint redves fát, mit az ár elsodor.
Belátva jól a bölés e változást,
Rászegzi a lemondás fegyverét.
Élet s halál borzalma készíti rá
És minden földi kapesot szertetép.
Kedvére mit se tesz, nem bántja őt
Az élet gondja sem. Barátja nincs,
A pályatér hiába int felé,
S habár tanulni kész, de czelja más
Belőle nincs, mint az a bölésesség:
Belátni, hogy csak mulandók vagyunk.

(Német fordítás után)

sd.

* Egy hegy.

** Kalpa = megmérhetlen időköz a periodiku-
san ismétlődő világalakulások és pusztulások között.

Jászai Mari magáról.

— A Niobe védelme. —

Jásza Marinak, a Nemzeti Színház tragikai művésznőjének, igen sok különböző vélemény volt alkalma hallani abból az alkalomból, hogy a Vigszínházban eljátszotta a Niobe ezimű angol bohózat czimszerepét. Sokan dicsérték, sokan gáncsolták, s akadtak olyan hangok is, amelyek nem tartották inkompatibilisnek az ő színészi méltóságával a bohózatához való leereszkedést. Ezeknek felel Jászai a következő, a Budapesti Hirlaphoz írt levelében:

Level ismeretlen örző augyalomhoz, aki az én színészi méltóságom fölött örkődik, aggódik érte, és felti azt a szegény Niobétól.

Fogadja hálámat, bárki ő. Hálámat és hálából egy vallomáson: Sohasem irigylem az életben senkit, kivéve azokat az istenáldotta boldogokat, akik embertársaikat megnevettetik. Ezt ismerem el a legnagyobb hatalomnak. Minden szívet megnyernek! Sovárogyva gondoltam mindig e hatalom amaz eszközeire, mely a színész kezében van — egy-egy szerepre, melylyel az embereket megnevettethetnem!!

Régóta kaczerkodom az Alfouz ur Guichardnéjával és az Arany ember Brazovicnéjával! Életem legszebb napjai közé számítom azokat, melyeken játszani fogom őket!

még, mint hogy gyógyulásra találhatott volna.

Talán egy jobb és háborítatlanabb jövődönök nyitja lesz a mai nap, melyen az erdélyi ref. status igazgató-tanácsának s főiskolánknak küldöttei ezen jövődön fölötte tanácskoznak. Az egyik félnek hűséges szeretete s a másiknak bölcsesége meg fogja találni a módokat, melyekkel városunk ezen megcsönkült koronája ismét anyagi és szellemi tőkének megfelelő virágzásra emelkedhetik.

Bár így lenne! Az ég áldása enyhítgesse és váltsa öröme a mult idők szomorúságait!

A mezőgazdaság.

Tagadhatatlan, hogy mi még mindig földmivelő államot képezünk. A lakosság óriási része vagy a saját földjéből él, vagy legalább a más földjének munkálásából.

A földmivelő államokat rendszerint a nép jólléte, gazdagsága, gondnelkülisége jellemzi. S mit tapasztalunk ebben az országban? Daczára kifejtett mezőgazdaságunknak, földbirtokosaink és gazdáink a legnagyobb küzdelmet folytatják a létfenntartással és birtokaik vagy kevés földjeik épségben tartásáért.

Ugyan nézzük, kutassuk, hogy miben leheti ez magyarzatát. Az ország érdekeire nézve ily fontos kérdést tiszta világításba kell helyezni, hogy tudva legyen a baj és feltalálathassék az orvosság. Földbirtokosaink tönkre mennek, elszegényednek, földjeik apródonként megcsönkülnek, a pár holdas paraszt-gazdák pedig, akik ma saját földjüket művelik, holnap már napszámra járnak művelni a más birtokot, hogy családjukkal, úgy, ahogy, megélhessenek.

Talán a mi gazdasági rendszerünkben van a hiba? Oh nem! A versenyképesség tekintetében ez a rendszer messze fölül áll sok más államén és mezőgazdaságunk magas

szinonlát bámullattal ismerte el csak most legutóbb is az egész világ, látván, amit kiállításunkon produkáltunk. Más itt a baj, az általános rossz viszonyok átkát nyögjük.

Értjük a rossz viszonyok alatt először is az ország pénz- és hitelintézeteinek mai pénzügyi helyzetét. A pénz megdrágult, mert a készpénz folytonosan fogyóban van. Vidéki takarékpénztáraink, bankjaink, hitelintézeteink nem rendelkeznek annyi tőkével, hogy a gazda-közönség sürgős hitel-igényeit kielégítsék. A benyújtott hitellevelek, váltólapok nagy részét pénzhányból, kényszerűségből löki vissza mindenütt a bíráló bizottság, mely ugyanazoknak a feleknek szívesen megszavazná a pár száz forintos kölcsönt, ha ez a paraszt-gazdának kell, — a párezer forintot, ha a földbirtokos kéri. De ahol nincs, ott ne keres. Ekkor azután, aki a pénzt igényli, vagy oly uton segít magán, mely a helyzetén csak rosszabbat, eladja előre termését, gabonáját, kölcsönt vesz bevaltandó dohányára és így ocsó árban adja el úgy szólván egész jövő évi termését, vagy egy nagyobb fővárosi pénzügyintézet felé fordul, mely azonban nem ismeri a gazda hitelképességét, nem ismeri a telekkönyvet és bármily kiesiny is az a kölcsön, betabláztatja a földre, mely által újra csak költségek nehezdednek a gazdára, kiének mindenek fölötte ocsó hitellelre volna szüksége.

Nagy baj az is, hogy a vidéki intézetek, a pénz drágasága folytán, ha már adnak is kölcsönt, magas százalékra adják. Kis összegeknél 7—8%-ot fizet a gazda, sőt nagyobb összegeknél is elfizet 6½%-ot a földbirtokos. Öt százalékos kölcsönt váltóra, vagy záloglevélre nem ismernek vidéki pénzügyintézeteink és földbirtokosaink.

Ezt azonban nem esodáljuk és nem is azért hoztuk fel, mintha szemére akarnók hányni a vidéki pénzügyintézeteknek, melyek maguk is megcsönkülnek az általános pénzügyi szükséglet. Mert hiszen e bankok mindaddig nyújtottak hitelt, míg volt miből; ezt bizonyítja az is, hogy egy 100 000 forintos alap-tőkével bíró részvénytársaságnak rend szerint egy milliót képvisel a váltótárczája. Az aláírók a kamatokat fizetik, de a váltókat

lejáratkor töketörlesztés nélkül egyszerűen becsereleik. Ez is végtelenül nagy hiba. A vidéki pénzügyintézeteknek kivétel nélkül be kellene hozniok azt a néhány helyen már kipróbált újítást, hogy egy-egy váltólejáratkör nemesak az ujalagos kamat megfizetése legyen elegendő az új váltó elfogadására, hanem például a tőkének 5—10 százalékos törlesztése is. A gazda-közönség, különösen ha kisebb kölcsönt kér, rövid lejáratu váltókra szokta azt megkapni. Ha már most ezt a töketörlesztést behoznák, akkor egy 3 hónapi lejáratu benyújtott váltóból, ha egy évben négyszer is prolongálnák, lemenne ez év alatt a tőke 20—40 százalékjá. Kis részletekben, 5—10%-ként pedig elbirná ezt a gazda. Így a bank váltótárczája kisebbednék, készpénze növekednék és kielégíthetné a hitelképes új hitelezőket.

De valljuk be a legszomorubb valóságot, hogy földjeink így is mértéken túl vannak terhelve adósságokkal, sőt számtalan földbirtok már értékén túl van megterhelve. Így azután, bármily hasznat is hozzon a birtok, az adósság kamata a jövedelmet fölémészti és tulajdonosának egész évi fáradsága hiába való volt, mert még a teher-tőke sem kisebbedik. Azután meg jön rossz termés, vagy pedig a termények értéke leszáll, vagy nincs mit eladni, vagy nincs alkalmas vevő és a kamatok fizetetlenül maradnak. Mi ennek a következménye? Megütik a dobot a birtok felett és az, aki a gazdaságnál egyébhez nem ért, családjával koldulni mehet.

Ez ellen is orvoslást kellene találni. Alakulnia kellene itt a fővárosban egy országos pénzügyintézetnek, vagy a vidéken minden megyében léteznie kellene egy egy olyan pénzügyintézetnek, mely elegendő tőkével rendelkezik arra, hogy egy-egy ilyen birtokos adósságát a pénzügyintézet javára összegyűjtve, ötven vagy negyven évi amortizációval fizettetné meg az adós által, ki ezt el birná viselni; a minden évben ötven vagy negyven éven át egyenlő mértékben fizetendő összeg nem volna teher reá nézve és kötelezettségeinek teljesítése után is maradna tőkéje gazdaságának és családjának fenntartására.

A legközelebbi időkben a pénzügyintézetek

Szathmárynének a pályafutása mindig ideáalom volt; ő is hősnőként kezdte és Brazovicsnéval végezte. Csak hogy éppen elkezdni nehéz. A határt átlépni a kérélyhetetlen Margit királynétól a jószívü madame Guichardig.

Nem nekem, mert én már régóta együtt játszánám valamennyit, ha tőlem függne — hanem tiltja a szokás. Nálunk megszoktuk külön-külön színész számára tartogatni a könnyeinket és a jó kedvünket. Én mind a kettőre vágyom, mióta csak színésznő vagyok, csak hogy eddig sohasem jutottam hozzá az edesebbikhez. De most! Végre megízleltem az édes kaczagás hangját és csak úgy futkosott rajtam végig a gyönyörűség. Ezt nem veszi el tőlem többé senki!

Az ut meg van törve és én megyek rajta előre.

Oh, Niobe! Isten hozott nekem! Te édes, főséges együgyűség, te építetted meg számomra azt a lehetetlennek tetsző hidat a kaczag édes birodalmába! Isten hozott! Régóta várlak. Csak a te óriási komoly naivitásod volt képes engem átvezetni a fölött a mélység fölött, — mint a gyermeket, aki nem ismeri a veszedelmet — mely a sirást a kaczagástól elválasztja, ami tulaj-

donképpen nem több annál a bizonyos egy lépésnél.

Ne vegyétek el tőlem Niobemat, sem engem Niobétól. Ő is szeret engem, érzem.

Előadásról előadásra nő a kezeim között. Minden játék alatt találom ki valami új nyálánságot a számára.

Oh, egyhamar nem válunk meg egymástól.

Mindaddig nem, amíg csak lesz ember, aki ebben a bájos, klasszikus bohózatban az én tágra nyitott szemű, bämész tébai királynőmet megnézni hajlandó.

Hogy kisebbitené ő az én színészi egyéniségemet? Ő ugyan nem alacsonyít le semmiféle színésznőt. Meg vagyok győződve, hogy Rachel eljátszaná, ha elne. Hát Mirigy, a boszorkány, aki seprűvel hajkurássza a bamba szolgát, utszéli kövé változik, melyet a legény a közönség folytonos kaczagása közt szed föl a talyigára, nem sérti a Kleopátra méltóságát? Vagy az a másik boszorka, aki a cipellőivel a polgármester ur orra alatt hadonázik, nem alázza meg tragikái fenségemet? Hol volt akkor órangyalom, mikor ezeket elkövettem, hogy fel nem jaldult, mint most a Niobeért? Éppen csak a Niobe alázza le?

Nem hiszem. Egyáltalában nem hiszem,

hogy színészt szerep devalvaljon, ha tud belőle valamit csinálni. Csak játszása el jól, mindenki örül neki.

A színész nevében benne van a ofglalkozása fogalma. A színész színeket játszik, azaz különböző színekben tünteti föl magát. Színlel. Színeskedik. Ma ilyen, holnap olyan. Mindennap egyformát játszani nem mesterseg. És a színész efemerida. Tiszavirág. Minden szerepével, mikor utolsó szava elhangzik, bevégzi életét. Nem szabad a tegnapi emlékeznie. Ez a legkevesebb, amit várhatunk tőle.

Nagy szegénységi bizonyítvány volna színészi képességemről, ha ma nem tudnám eljátszani Maris szolgát, mert tegnap Szecsü Máriát játsztam. Vagy nem akar-nám, mert tegnapelőtt Gertrud királynő voltam.

Neveltséges, számalmas felreismerése volna pályánkuak, így gondolkozni.

Hová jutnánk akkor? Nem rég történt, hogy egy ur ember — mert művészek nem nevezhetem — nem akart eljátszani egy gazember-szerepet, mert azt mondta, hogy ő katonatiszt. Szent Isten! Hová jutnánk ilyen együgyü fölfogásával pályánknak! Hová jut a művészet a falanszter-rendszerrel!

nek földadatai közé tartozik a mezőgazdák és a földbirtokosok nyomasztó helyzetének orvoslása okos műveletek útján. Akinek olcsó hitelre van szüksége és erre a hitelre jó, annak azt meg kell kapnia, nehogy előre el kelljen olcsó pénzen vesztegetnie jövő évi termését; akinek adóssága nagy, de földje olyan értéket képvisel, hogy ha az adósság amortizáció útján eszközöltetnék, a föld elég biztosítékot képvisel: annak érdekében keresztül kell vinni az amortizációt; ami pedig általában a hitelnyújtást illeti, legyen arra is gondjuk a bankoknak, hogy ne adjanak a birtokokra azok értékén felül kölcsönöket, mert ennek következményeit az összes gazdák kénytelenek elszenvedni.

Mezőgazdaságunknak élet-érdeke, hogy a birtokos osztály vagyoni pusztulását és elszegényedését minden erőnkkel megakadályozzuk.

Kérés

a „Művelt nők otthona” érdekében.

Az ó-korban a betegeket, az aggodat maguk a hozzátartozóik is kitétek az elveszésnek, míg humanus korunk a betegek számára kórodákat tart fenn, az aggod számára pedig menedékházakat állít fel. Igazságügyi törvényeink szerint hazánk lakói egyenlők, de művelődés tekintetében még nagyon különböző fokon állanak. Eddig az egyedül álló művelt, szegény agg nő kénytelen volt magát közmenedékházban meghuzni, öreg napjait oly társaságban tölteni, mely művelt lelkét éles fájdalommal lesújtotta, vagy magát hanyattatásoknak, nélkülözéseknek, nyomornak kiténi! Nem hisszük, nem képzelhetjük, hogy létezik művelt nő hazánkban, aki, a mikor anyagi jobblétben, munkaképes volt, ne járult volna a közadakozáshoz, nem segített volna mások nyomorát, inségét enyhíteni. A művelődés haladása szülte a nemesebb érzést, a nemesebb felfogást; a nemes érzés, a nemes felfogás a méltánylást. Ez a megdönthetetlen igazság indított bennünket arra, hogy a kizárólag „Művelt Nők Otthona” létrehozásában fáradozzunk. Míután a magas kormány az alapszabályokat jóváhagyta, kérjük a nemesen érző művelt közönség anyagi támogatását,

A régi nagyok, Shakespeare, és száz évvel később, Molière korában, a színészek mindent játszottak, ami erejüket meg nem haladta. Ez az igazi színészet.

Azonban ime, nem is szükséges olyan nagy távolba néznünk; oly közel van Ujházi és Heivei Laura, hogy e miatt alig látom meg őket: Helvei Peppája és a Lutte pour la vie tábornoknéja összefér Fedorájával, Lady Tartuffejével, Erzsébet királynéjával? Ujházi Cseh-káplárja az Ibolyafalóban összefér Bölcs Nathánjával és Woalsey bibornokjával?

Ezek a szörnyű különbségek persze nem bántják az én privát örangyalomat, mert ő csak az én örangyalom, aki csak az én méltóságom fölött örködik. Hálám érte neki, mert okot szolgáltatott nekem vallomásra.

Kérem továbbá, hogy legyen nyugodt jövőm felől. Majd csak eligazodom szerepeim között, mint eddig az életben. Amint megszokták a főnnebb említett két művészt különböző szerepkörben látni — majd megszoknak engem is a komikákkal vegyes szerepkörben, melyre legforróbb vágygyal és összes tudásommal törekszem.

Jászai.

hogy egyedül álló művelt agg nőinknek mielőbb nyugalmas, családi szellemben vezetett otthont alapíthassunk. Aki anyagi áldozatokat nem hozhat a nemes intézmény előmozdítására, részesítse erkölcsi támogatásában, keresse fel vagyonos ismerőseit és hasson azokra, hogy anyagi áldozatokat hozzanak. A Mindenható terjessze ki áldását e korszerű intézményre, hassa át a nemes szíveket, lelkesítse az adakozásra, hogy mielőbb biztos, nyugalmas, kedves együttlételem teremthessünk egyedül álló művelt agg hölgyeinknek.

A Magyar Általános Takarékpénztár a „Művelt Nők Otthona” alapítókéjének kezelője és pénztárosa, a hova (Budapest, V. ker. József-tér 8. szám) a tagsági díjak küldendők; az alapítványok a nevezett takarékpénztár egyik pénztárosa jelenlétében kötetnek meg kir. közjegyző előtt, ki az alapító összeget még aznap helyezi el a takarékpénztárba. A Művelt Nők Otthona taggyűjtő iveri és levelei az igazgatósághoz címelve küldendők be, IV. ker., Kalap-utca 12. sz., május 1-től pedig VII. ker., Kerepesi-ut 44.

A Művelt Nők Otthona nevében. Kelt Budapesten, 1897. évi március havában.

Gróf Montecuccoli Frigyesné szül. batistyi Rain Emma s. k., elnök. Dr. Szalkay Gyula s. k., tanár, titkár.

Levelezés.

Abrudbánya, április 7.

Az abrudbányai közéletben nagy vizsztatetszést keltett a „Gyulafehérvári Közélet” című heti lap március 28-iki 13-ik számában „Hirös város...” cím alatt megjelent cikk, melyet — tekintettel arra, hogy a lap tudunk szerint Abrudbányára senkinek nem jár — csak véletlenségből olvashattunk s így reflexiónkat a cikkre csak most tehetjük meg.

A cikket átolvasva, legelső tekintetre arról győződünk meg, hogy cikkíró előtt az abrudbányai viszonyok teljesen ismeretlenek.

A többi közt azt állítja, hogy: „A nagy ur elévülhetetlen érdemeit márványtáblával vésett aranybetűkkel fogja megörökíteni”; holott az lett elhatározva, hogy a városháza dísztermében egy márványlap állittatik fel, mely lapon a polgármester által tett építkezések és azon képviselőtestületi tagok nevei, kik alatt az építkezések véghez vittettek, a millennium emlékére és az utókor számára példányképpül és buzditásul megörökítettnek.

Hiszen cikkíró ur sem állíthatja, hogy Istenben boldogult Fogarassy Mihály, Erdély nagynevű püspökének is talán pirulnia kellett volna, midőn Gyergyó-Szt.-Miklóson, Gyulafehérvárt, Székely-Udvarhelyt s több más helyen azon tablákra tekintett, melyek az ő önfeláldozása arán épült épületeket és intézeteket díszítik.

Tovább menve, hogy cikkíró ur előtt városunk ügyei teljesen ismeretlenek, az is bizonyítja, hogy úgy tünteti fel Abrudbányát, hogy „talán úgy vezette a város ügyeit a polgármester, hogy a lakók semmi pótdadót nem fizetve, a haladás és kultúra szükséges áldásait élvezhetik.”

Feletünk: igen. Mert Abrudbányának, dacára a nagy áldozatokkal járó és 150.000 frtot meghaladó összegbe kerülő építkezéseknek, ma is ugyanannyi a pótdadója, mint ezelőtt 7 évvel, t. i. 12%, míg a szomszédos községekben megközelíti a 100%-ot.

Abrudbányaiak mindnyájan tudjuk, hogy polgármesterünk 1891. óta, mióta megválasztott, városunk érdekében mit tett, s ha a „Gyulafehérvári Közélet”-ben megjelent cikk írója minden alapos információ nélkül, nem éppen a legjobb indulat által vezettetve, polgármesterünkről s városunk intézkedéséről ily éles kritikát kockáztatni merészelt, elegendőnek tartjuk válaszul, ha egyszerűen csak elősoroljuk mindazokat, miket ő városunk érdekében polgármester-sége alatt tett.

Azt hisszük, hogy ezek előrebocsátása után nyugodtan várhatjuk a nagy közönség ítéletét.

Abrudbánya 1891-ig sem közművelődési, sem szépirodalmi vagy közgazdasági téren nem haladt, hanem elt magának, vagyis inkább tengődött egyik napról a másikra.

1891-ben, mikor Boér Béla a város vezetését átvette, mindjárt kezdetben a teljesen kimerített pénztári alapokat rendezte: szervezte a törvénynek mindenben megfelelőleg a tanácsot; a valóban nyomorultul dotált tisztviselők fizetését 40%-kal felemeltette és megteremtette a ma már 4000 frtot tevő nyugdíjalapot.

1892. és 1893-ban a dűledező és életveszélyes városháza helyébe építettett egy, a modern kor igényeinek megfelelő új városházat.

1894. óta az ő érdemét hirdeti a palotaszzerű és vármegyénkben páratlan állami elemi fiu- és leányiskola, melyben ma már 8 tanerő terjeszti a kulturát s mely iskolában 35—40% románajku növendék van s így nemzeti missziót teljesít, míg eddig a felekezetek kioldták, egy-egy tanítóval vezetve 6 fiu- és leányosztályt, a nevelésügy kimondhatatlan kárára, egymagukra.

1895-ben építettett egy izléses kisdudóvát, mely 50 évre lett az államnak évi 600 frt berért kiadva, és 1896-ban a városnak 3000 frt évi jövedelmet biztosító díszes szállodat és 200 frt bért hozó maganházat.

Az ő felsőbb körökkel összeköttetéseknek és befolyásának köszönheti a város, hogy a régi pénztárnokok által elsikkasztott 8324 frt adója töröltetett és hogy Abrudbányán m. k. adóhivatal rendszeresített.

Az ő érdeme az, hogy a város évi bevételei bérletek s egyéb jövedelmek által, dacára a nagymérvű építkezéseknek, ma 30.000 frtra emelkedett, míg 1891-ben alig 20.000 frtot tett ki.

Azt sem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy a fennebb elősoroltakon kívül még a város amugy is szűk piacát 500 m² méterrel nagyobbitotta s a kinstárnak is járásbírósi épület helyiségére 2000 m² métert meghaladó telket szerzett.

Tudja-e cikkíró ur, hogy mióta polgármesterünk közbenjárása folytán a „Felsőmagyarországi kohó és aranybánya részvénytársaság”, a „Magyar Általános Hitelbank” és a „Fortuna” aranybánya részvénytársaság a vidéken a munkát megkezdettek, hány százezer forint forgott meg Abrudbányán és vidéken s hány szegény bányamunkásnak adta meg a mindennapi kenyerét?

Tudja-e azt, hogy a kohósítási költségek részbeni leszálltatása által, melyben szintén a polgármesternek nagy érdeme van, a város és vidéke mennyit nyert?

Mindezekről, s itt még sok elő nem sorolt nagy alkotásairól cikkíró urnak, úgy látszik, nem volt tudomása, s még is megpróbálta egy város polgármesterét kisebbiteni

és a képviselőtestület határozatát nevetességessé teszi.

Mi azt hisszük, hogy ha valaki városunk érdekeiért minden önérdéktől menten, sőt még sokszor saját személyi ügyeinek mellözésével, városunk érdekében annyit tett, városunk csak önmagát tisztelte meg akkor, mikor halálának kifejezésül őt diszpolgárának megválasztotta. Halátlanok lettünk volna irányában, ha meg nem tettük volna vele szemben azt, amit tehetünk. Törvény adta jogunkkal eltűnt s már maga az is, hogy a választás egyhangulag történt, mutatja, hogy a város minden polgára az ő érdemét elismeri.

Szívesen vesszük utasítást mindenkitől, ha látjuk, hogy az illetőt jó indulat vezérli, de aki még azt a fáradságot se veszi magának, hogy előbb a körülményeket teljesen megismerje, s még is feltolja magát ítélő bírónak, az ilyen hivatlan prókátornak elismeréssel nem fizethetünk.

Mi előadtuk a tiszta tényállást s azt hisszük, hogy ha cikkíró ur cikkét meg egyszer elolvassa, nem „a polgármester ur fog legjobban pirulni, midőn a tanácssteremben a márványtáblára tekint”, hanem cikkeért a — melyen tisztelt cikkíró ur maga.

Több képviselőtestületi tag.

Vegyes hírek.

— **Forinyák Gyula** lovassági tábornok, a m. kir. honvéd-főparancsnok adiatusa, folyó hó 9-en városunkba érkezvén, a helyben állomásozó két honvéd-zászlóaljfelett szemlést tartott.

— **Nagyheti ájtatosság.** A nagyheti istentisztelet rendje a nagyenyedi róm. kath. templomban a következő sorrendben tartatik meg: Április 11-én, azaz virágvasárnap, d. e. 10 órakor palmaszenteselés, utána ünnepélyes nagymise; április 14-én szerdán délután 3 órakor zsolozsma-ima, mely alatt Jeremiás proféta siralmi énekeltetnek; április 15-én csütörtökön d. e. 9 órakor ünnepélyes istentisztelet, d. u. 3 órakor zsolozsma-ima és Jeremiás siralmi; április 16-án nagypénteken d. e. 9 órakor a szertartások kezdete, sirbatétel, utána prédikáció, d. u. 3 órakor zsolozsma-ima és Jeremiás siralmi; április 17-én nagyszombaton reggel 8 órakor a szertartások kezdete, utána ünnepélyes sz. mise. Esti 6 órakor ünnepélyes feltámadás. Április 18-án d. e. 10 órakor ünnepélyes nagymise s prédikáció, d. u. 3 órakor litánia. Husvet hétfőn az isteni tisztület rendje ugyanaz.

— **Hymen.** Czimerer Béla pénzügyi tisztviselő a napokban jegyezte el Wolfart Róza kisasszonyt, özv. Wolfart Józsefué kedves leányát, Nagy-Enyeden.

— **Sorozás.** Nagy-Enyed város és a nagyenyedi járás állításkötelezettjeinek e hó 8, 9 és 10-en volt meg az idei sorozásuk a vármegyei ház közgyűlési termében. Csütörtökön és pénteken a nagyenyedi járáshoz tartozók sorozása folyt le jó eredménnyel. Előállott az I. korosztályból 240, a II. 178, a III. 82, összesen 500; ebből besoroztatott az I. korosztályból 78, a II. 30, a III. 26, összesen 134. Ezekből 125 védköteles az ajánlás és beosztás fentartásával soroztatott be, 9 pedig közvetlen a m. kir. honvédséghez. Felülvizsgálatra küldetett 2 védköteles az I. korosztályból. Hasonló jó eredménnyel folyt le szombaton a városi védkötelesek sorozása is. A sorozás első napján — csütörtökön — a sorozó bizottság és a

vármegye jegyzői kara Csató János kir. tanácsos, alispánhoz volt hivatalos ebédre, pénteken Szász József járási főszolgabíróhoz. Szombaton Kovács Gyula polgármester adott 60 teritékű fényes ebédet a városháza nagytermében, melyen a sorozó bizottságon kívül részt vettek a vármegye tisztikara, a hatóságok főnökei, a helybeli helyőrség tisztjei és városunk előkelőségei. Az enyedi sorozást nyomban követi az alvinczi és kisenyedi, majd az igeni és verespataki, mely utóbbi egyuttal záróköve a vármegyei ezidei sorozásoknak.

— **Az utolsó Radák.** Az ősrégi Radák nemzetség utolsó fér-fisarjára borították a hallóti szemfedelel Radák Ádám báró elhunytával. A megboldogult fia volt nehai Radák István bárónak és gr. Rhédey Klárának. A közéletben élenkebb részt nem igen vett, hosszas betegeskedése gátolta abban. Kis körben általános és hazafias tevékenységet fejtett ki s a honvédségügynek egy időben többszörös áldozatot hozott. Neje, Lázár Olga grófnőn kívül széles körű rokonság gyászolja. Az elhunyt báró Radák Ádám végrendeletét a napokban bontották föl. Az elhunyt az erdélyi református egyházkerületnek 60.000 forintot, a nagyenyedi kollégiumnak 40.000 forintot hagyományozott. Több erdélyrészi község református egyházát ezekre menő hagyományokban részesíti. A hagyományok kezelőjeül a református egyházkerület igazgatótanácsa, a végrendelet végrehajtójául báró Bánffy Dezső miniszterelnök vannak kijelölve. Temetésén, mely Mikeszázán ment végbe, az enyedi Bethlen-kollégium ifjusági dalosköre is részt vett.

— **Vakáció.** A husvétünnepre a Bethlen-kollégiumban a szünidőt e hó 10-én adták meg, és tart e hó 26-áig. A többi iskolákban is a napokban adják meg a szünetet, nem kis öröme a növendékeknek.

— **Kérelem.** A „Nagyenyedi Kaszinó” dus könyvtárának rendezése a napokban fog megtörténni; ezért ujjlag felkéretnek a tagok, hogy a náluk levő s a kaszinó tulajdonát képező könyveket mihamarább szolgáltatassák át az egyleti könyvtárnoknak, hogy ezáltal is a rendezés nehéz munkája némileg megkönnyíthessék.

— **Pálinka.** Essex grófság Ongar városában, mint Londonból jelentik, holtan találtak Murphy Izabel-Margaretet. Komornája akadt rá a szobában, ahova néhány palack szeszes itallal bezárkózott. Két millió franknyi vagyonát Smullens telkészsre hagyta. Murphy Izabel-Margaret még csak 27 éves volt, de 17-ik éve óta italtak adta magát. Kétszázöttször volt büntetve iszakosságért. Egy időben New-Yorkba utazott, hogy igazi amerikai italokkal is leihassa magát. Amerikában is sokszor megbüntették. Rokonai megtámadják a végrendeletet.

— **A mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete** f. hó 19-én délelőtt 11 órakor tartja harmadik rendezési közgyűlését a „Közteiek” üléstermében. A közgyűlés tárgyai lesznek: Az 1896. évi zárszámadás és mérleg előterjesztése és a feletti határozat; az igazgatóság és felügyelő bizottság kiegészítése választás útján. A nyugdíjintézet számadásából, viszonyítva azok adatait az előző 1895. eredményeihez, kiemeljük, hogy a díjak egyenlő taglétszám mellett 22.105 kor. 62 fillérről 24.463 kor. 90 fillérré, a díjtartalék 76.231 kor. 94 fillérről 101.471 kor. 32 fillérré

emelkedtek. Az intézet nyers vagyona tett 1895-ben 85.876 kor. 46 fillért, 1896. végén 125.292 kor. 98 fillért; az alapvagyon 1895-ben 5225 kor. 83 fillért, 1896. végén 20.587 kor. 83 fillért. Az előbbi emelkedett 39.410 kor. 52 fillérről, az utóbbi 15.362 koronával. Amint ezen adatokból kitűnik, a nyugdíjintézet a díjtartalék megfelelő emelkedése mellett a múlt év folyamán vagyonában jelentékenyen megerősödött.

— **Photoplasztikum.** Weinzierl E. üvegsterEOSkop-kiállításával városunkba érkezett és a leányiskolai épület egyik boithelyiségében helyezte el, és megtekinthetést végezt 8 napon keresztül közszemlére helyezi. A kiállítás gyönyörű és eredeti felvételeket tartalmaz, és 6 szakaszban, szakaszonként 48, a világ legszebb tájából való képekkel van ellátva. Így csaknem természetes nagyságban megláthatók Olasz, Francia, Német, Bajor, Magyar, Orosz, Spanyol stb. országok legszebb tájai és nevezetesebb városainak részletei. A photoplasztikum d. e. 9—12 és d. u. 4—10 óráig van a közönség részére nyitva.

— **Királyi kitüntetés.** Ő Felsége ez évi márczius hó 28-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásából Sternberg, Armín és Testvere hangszer-gyáros céget a magyar hangszer-ipar föllendítése körül és az ezredéves kiállításon kifejtett számos érdemei elismerésül cs. és kir. udvari szállítóvá nevezte ki. E kiváló cég méltán részolgált a legmagasabb királyi elismerésre, mert hangszer-iparunkat, mely azelőtt úgy szólván csak képzeletben létezett, alig két évtized alatt oly magas nivóra emelte, hogy a külföldet e teren teljesen kiszorította, úgy, hogy ma már széles e hazában nincs egy hely sem, ahol ne találkoznánk e hirtelen czég gyarmatyaival.

— **A székes-fővárosba utazóknak,** kik menyasszonyi kelengyét, vászonárukat, női, férfi- és gyermek-fehérneműeket, mosóruha-kelmeket, szőnyegeket, butorszövetet, függönyöket, ág- és asztalterítőket stb. akarnak vásárolni, melegen ajánljuk a 36 éve fennálló és az egész országban hírneves **Tottis és Kren** legnagyobb áruházat Budapesten.

Meteorologiai jelentés április 7-től 10-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
7	1	57.8	+6.0	—	10	—	
	2	57.9	+10.2	—	10	—	+11.0 +4.6
	9	59.4	+7.6	N ₁	4	—	
8	7	60.3	+6.1	N ₂	3	—	
	2	58.8	+14.4	E ₁	3	—	+15.0 +3.8
	9	60.5	+9.5	—	2	—	
9	7	61.3	+6.0	—	2	—	
	2	59.1	+15.2	N ₁	7 ● 4.0	—	+15.4 +6.0
	9	59.7	+10.8	—	10 ● 0.4	—	
10	7	59.2	+9.3	N ₁	10	—	
	2						
	9						

Kilátás: Boros és esős idő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat fok = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, ▽ = dara.

Közgazdaság.

Mezőgazdasági szemelvények.

I.

A gyomok rohamos terjedése még sokak előtt ismeretlen dolog. Egy francia botanikus többféle gyomnövény magvainak megolvasása által kimutatta, hogy egy évben ugyanazon helyen mily óriási mértékben elszaporodhatnak valamely gyom.

Ezen tudós állítása szerint a közönséges kamilla egy egyedének termésében 60.000, a pipacsében 50.000, a bojtorjánában 24.520, a konkolyában 2500, a kutyatejében 970 magot számlált meg. Ha meggondoljuk, hogy néhány gyommal mennyire elgyomosíthatjuk vetéseinket, be kell látnunk, hogy a vetőmag gondos kiválasztása kiváló figyelmet érdemel, s hogy a vetéseink között mutatkozó gyomok irtása igen háládatos munka.

A tudógumókór Németország állatai között újabbban egyre terjed, és már ijesztő arányokat kezd ölteni. Poroszország vágóhidjain 1895. évben 48 ló, 84.463 marha, 810 borjú, 792 juh és 36.508 drb sertésen konstataáltak ezt a kórt, vagyis a vágóhidra hozott állatok 15%-je volt gumókóros. És ez év folyamán csökkenés nem állott be, dacára annak, hogy a kormány mindent megtett arra nézve, hogy a legerélyesebb védekezés lépjen életbe mindenütt. Hazánkban is sok helyen grasszal a gumókór, jó lesz a vásárokon beteg vagy gyanús állatok vásárlásától óvakodni.

A talajlazításnak befolyása a termésre. Oberpleisban kísérletet tettek 9 egyforma nagyságu parcellán, ugyanazon talajon, hasonló trágyázás mellett a talajlazításnak a répatermelésre gyakorolt hatását ki nyomozni. A répa-fajták voltak: Chrestensen-féle Vollandung-répa, eckendorfi sárga, és az oberdorfi. Az 1, 2 és 3-ik parcellákat hat ízben kapálták, a 4, 5 és 6-ik számúakat csak négyszer, a 7, 8 és 9-ik számúakat csak kétszer. Az eredmény a következő volt: a kétszer kapáltak hektáronként számított termése Vollandung 480 q., eckendorfi 520 q., oberdorfi 410 q., a négy ízben kapált parcellákról: 890, 740, 720 q.; a hat ízben kapált parcellákról: 1200 q., 1000 q., 1100 q. répat level nélkül, mi azt bizonyítja, hogy a kapálásnak, tehát a talaj kultiválásának rendkívül nagy hatása van a termésre, s így a kapálás elmulasztása igen nagy hátrány és igyekezni kell a répaföldet többször kapálni.

A törökbuza zászóját — bugáját — sok helyt letörni szokták a szemek érésének siettetése végett. Amerikában évek óta összehasonlító kísérleteket végeznek abból a célból, hogy megtudják, van-e valami haszna a bugázásnak vagy nincs, mely utóbbi esetben kár költeni erre a munkára. Ezeknek a kísérleteknek s az összegyűjtött tapasztalatoknak eredménye olyannyira ellentmondó, írja az „University of Illinois Bulletin“, hogy azokból semmi biztos következtetést vonni nem lehet; azért a kísérletek és megfigyelések még tovább folytatandók e téren.

A száj- és körömfájás baktériumai Romániában, noha ott állítólag a száj- és körömfájás sokkal enyhébben lép fel, mint bárhol Európában, a nemzetközi forgalom szempontjából igen szigorú intéz-

kedéseket tesznek annak helyhez-kötésére és tanulmányozzák a baj lényegét. Legújabbban azt a hírt vesszük, hogy C. Startovici állategészségügyi felügyelőnek sikerült számtalan kísérlet után azon mikrobákat fölfedezni és tenyészteni, melyek a száj- és körömfájást okozzák. A mikrobák azonosságát bizonyítják azon szoros felügyelet alatt eszközölt oltási kísérletek, melyek borjúkon a száj- és körömfájást tényleg előidézték. Ezen baktériumok az emberi tífushoz hasonlóak, de mozgékonyak és festés által hosszú ostorok különböztethetők meg rajtuk.

A vizsgálatok és tanulmányok még folyton tartanak s rövid idő alatt várhatjuk a száj- és körömfájás elleni védőoltás feltalálását.

Pata és patkó. Szakemberek között mai napig is nagy a nézetelés a fölött: vajjon a ló patája alakítások-e a vashoz vagy megfordítva, a vas legyen a pata alakjához idomítva?

Egy angol szakteknély — kinek műve a patkolás keresztülviteléről most van sajtó alatt — azt állítja, hogy a megvasalt pata mindig ugyanazt az alakot tartja meg, s annak idomítása helytelen eljárás volna, pedig ez nem áll. Az élő pata folytonos változás alatt áll, s ha a kovács egy patára illő vasat talál is, a patát aránytalanul nagyra találja, tudnia kell, hogy hol és mennyit hagyjon meg. Neki mindig figyelembe kell vennie a különböző paták aprólekos eltéréseit, s épp oly fontos a patát a vashoz faragni, mint a vasat a pata szerint alakítani.

Filoxera elleni védekezési költések Ausztriában. Az osztrák es. kir. földművelési miniszterium 1897. évi költségvetési előirányzatában, a filoxera elleni védekezésre szolgáló összeg 200.000 forintban, és a filoxera által elpusztított szőlők felújítására a folyó évben adandó kamatmentes kölcsönök összege 80.000 forintban lett megállapítva.

A nagy-marosi szőlők. Nagymaros az első szőlőtermelő promontorium, ahol a szőlő-felújítás nagy arányokban befejezéshez közeleg. Nagymaroson immár 1200—1300 hold oltvány szőlő van, s ez a terület rohamosan szaporodik.

Nagymarosról sok erdélyi szőlőművelő község példát vehet, hogy miként kell és lehetséges szőlőinket amerikai alanyon felújítani.

(Folytatása következik.)

Elektromos erőátvitel.

Amióta a dynamo-gépeket és az elektromotorokat majdnem a lehetőség határáig tökéletesítették és mióta a nagyobb távolságokra való elektromos erőátvitel sem jár nagyobb erővesztéssel, amennyiben az elektromos áramok erő kifejtésre való használatkor 90%-áig lehet hasznosítani, azóta minden nagyobb és nagyobb haszonnal kecsegtet azon törekvés, hogy a hatalmas természeti erőket elektromos erőátvitel segítségével a technikai üzemek szolgálatába hajtjuk. A Rajna esése által hajtott nagy üzemek Schaffhausenben ismeretesek, épp úgy az a körülmény is, hogy a Niagara-vizesnek óriási erejét az említett módon igyekeztek hasznosítani; azonban ez aránylag csak rövid távokon belül sikerült.

Pataki H. és W. budapesti szabadalmi irodának egy igen érdekes közleménye sze-

rint legújabbban a Niagara vizeses erejét soha nem remélt módon hasznosították, amennyiben az ott fejlesztett elektromos erőt a 45 km. távolságban levő Buffalóba viszik át s használják ki, még pedig teljes eredménnyel. Az erre vonatkozó néhány adat olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja:

A Niagara-vizesnek 53 m. magasságból lezuhanó vize turbinákat hajt, melyeknek percenkint 250 fordulatnyi sebességet kölcsönöz, és ezek 60 cm. vastag függőleges acélhengereket mozgatnak, melyeknek felső végévei kettős váltóáramú és 5000 lóerejű gépek vannak kapcsolatban. A feszültség 2200 V. Három ily gép működik, melyek számos alumínium, karborundum, karbid és más elektrotechnikus gyár üzeméhez szükséges erőt szolgáltatják; továbbá áramot szolgáltatnak a Niagara City utcáinak megvilágítására, szállodák és sok magánház, továbbá a helyi vasutak és a Niagara City Tonawanda és Buffalót összekötő villamos vasut részére. A Niagara mellett levő telepeken transformálják az eredetileg 2200 V. feszültségű áramot 11.000 V. feszültségűvé és ily feszültség mellett vezetik Buffalóba. Buffalóban az áram feszültségét 400 V-ra redukálják. Ezután az áram forgó transzformációkon megy keresztül, melyekben egyenáramúvá változik át és mint ilyet közúti vasut hajtására és más erő kifejtésre használják fel. Legtöbb áramot a Buffalo-Street Railway Company használ fel, mely a város összes közúti vasutainak tulajdonosa. Az egyes vonalokon azelőtt loerőt, azután a társaság saját központjában fejlesztett villamos áramot használtak, melyet azonban most már lassankint a Niagara-vizeses fejlesztette árammal helyettesítenek. És ma már az üzemhez szükséges 7000 lóerőtől 1000 lóerőt a Niagara vizeses szolgáltat. Egész Buffalóban eddig 11.000 lóerőt fogyasztanak.

Új pénzforrás.

A mostani sanyaru gazdasági viszonyoknál fogva általános az elkeseredés a földbirtokosok közt; mert bármennyire is küzdjön a földbirtokos, mégsem képes kemény munkája gyümölcsét érdeme szerint élvezni és sorsa mindinkább súlyosabbá válik.

Ezen mostoha viszonyok oka a külföldről beáramló nyers terményekben rejlik, miáltal hazánk termékeinek ára annyira csökken, hogy a termelési költségek is alig fedezhetők.

Az egyedüli eszköz, ezen baj gyökeres orvoslására, volna, a földnek oly eltető erőt adni, mely által a földműves képes legyen ketszer annyit termelni, mint eddig, és ezen eltető erő, mely minden más termelési erő magában egyesít: a pénz!

De pénzhez a földbirtokos vagy csak nagyon szűken jut, vagy pedig drágán kell neki azt megfizetnie és a szűken kimért hitellel nem képes szükségleteit kielégíteni; mert — legtöbbszörre 10—12% kamatu váltóadóságainál fogva — csak igen gyakran azon kellemetlen helyzetbe jut, hogy az aratás után összes termését poton áron kénytelen eladni.

A földbirtokosnak tehát csak olyan kölcsön használhat, melynek kamatait minden erő-megfeszítés nélkül képes megfizetni, azaz: olcsó törlesztéses kölcsönözni kell jutnia.

Mint a „Köztelek“ (az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ hivatalos közlönye) márczius hó 27-én megjelent számában ol-

va suk, ilyen előnyös törlesztéses kölcsönöket a majdnem 10 év óta fennálló és folytonos virágzásban levő „Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Inzélet” Budapest, VI., váczikörut 39. gyorsan eszközöl ki. Ezen — a közel jövőben 250.000 frtnyi alaptőkével részvénytársasággá átalakulandó — intézet szilárdasága és megbízhatósága mindenütt osztatlan elismerésben és kiűntető ajánlásokban részesült. Jelenlegi tulajdonosa, Gurré Ferencz ur, kinek, azon esetre, ha vállalatát átadja, 104.000 frtnyi eladási ár biztosított, továbbra is ezen intézet élén megmarad. Ezen részvénytársaság tagjai csak olyanok lesznek, kik most is érdeklődnek a magyar földművelők jóléte iránt, előkelő társadalmi állást foglalnak, el vagy pedig akik tekintélyes magyar földbirtokosok.

A földbirtokos emélfogva csak saját érdekében cselekszik, ha a tavasz, ezen birtokának becsülésére kedvező évszak beálltával, — legyen az hasznos befektetések, vagy eddigi költséges adósságai konvertálásával járó bélyeg- és illetékmentesség elérése céljából — egy olcsó törlesztéses kölcsönt vesz fel és ezen célra telekkönyvi kivonatai és kataszter-birtokivei másolatát, felülvizsgálás végett, a fentemlített intézethez annál inkább beküldi, minthogy rá nézve ebből semminemű költség nem hárulik.

C s a r n o k.

A Laczházy-kastély.

— Irta: Molnár Gyula. —
ELSŐ RÉSZ.

II.

Sarolta, jóllehet tudta, hogy a herceg előbb-utóbb nyilatkozni fog, hiszen elárulta szándékát minden szava, tekintete, mozdulata, mégis e pillanatban oly zavart és felindult állapotban volt, hogy az a gondos és leányát feltő szeretettel őriző anyának legott feltűnt.

Nyájasan megcsókolva leányát, a grófné gyöngéden puhaltotta Saroltát, mi bántja, beteg-e, hogy derült kedve annyira megcsappant.

— Nincs semmi bajom, anyám, legfeljebb ha fejem faj egy kisé, de az hamar elmúlik.

A leánya nem merte megvallani édes anyjának az igazat; érezte, tudta azt, hogy kijelentését az majd a legélenkebb örömmel fogja tudomásul venni.

Egészségi állapota felől megnyugtatta a grófnét, Sarolta csatlakozott azokhoz, kik a vizes pompás látványának szemlélésére eltavoztak.

S míg oda voltak, a visszamaradt Porthay herceg a gentleman nyíltságával mondta el a két anyának a közöttük lefolyt szóváltást és nyílt vallomását.

Laczházy grófné egész lelkesen ölelte magához kedvenc barátját.

— Valóban örülök, hogy ily fiut nyerek meg leányom jövődéli férjének. A sors tehát meghallgatta kérésünket, kedvesem, — szölt a hercegnéhez fordulva — a két anya forró imádsága meghozta a kívánt fejleményeket.

— Tehát anyám beleegyeznek?! . . . — szölt a fiatal herceg, Laczházy kezét tisztelettel megcsókolva.

— Áldasom reátok! — felelték könyes szemekkel a mamák.

És ezzel Sarolta a herceg jegyesét oda

lett igerve, a nélkül, hogy a leánykának egy szavát is meghallgattak volna.

Sarolta pedig ezalatt igen örülve annak, hogy a herceg visszamaradása által megszabadult abból a kényelmetlen helyzetből, hogy újra a fiatal ember társaságában kell a vizeshez vezető, fél óráig tartó utat megtennie, lassanként Halmágyi gróf vidám csevegése és a vizesés nagyszerűségének látványa közepette megfedkezett a fiatal dragonyos főhadnagy hevülékeny szavairól.

Pompás kép tárult a néző közönség elé. Mintegy nyolcz méter magasságban lévő sziklaoldaltól fehér kristályvízű patak bugygyant elő, mely laposan szélesre elterülve bukott le a víz által kivájt szikla-medencebe. A verőfényes napsugarak, melyek éppen reáestek ferdén a tajtékzó vízre, megtörttek és valóságos kis szivárvány képződött a levegőben, a színek halvány árnyalatával.

- Remek!
- Magnifique!
- Bámulatos!
- Nagyszerű!

Ilyen felkiáltások lebbentek el önkénytelenül a kis, megolvadt társaság női tagjainak ajkairól.

Végre megérkeztek a kirándulás színhelyére.

Verőfényes napsugarak tündököltek az erdő leveldűs fái között. A madárvilág apró énekesei a lombzat között meglapulva versenyt énekeltek egymással. Az erdő hangtalan csöndjét oly kellemetesen verte fel a társaság vidám kacaja, mely elég harmónikusán illeszkedett be a madarak zajos csiésgésébe.

A hintók megálltak és a rajta levők le szállván, teli tudóval szívták magukba a friss erdei levegőt. Az udvarias lovagok könnyed mozdulattal emelték le lovaikról a hölgyeket.

Aztán megindultak a keskeny erdei uton hosszú, kettős sorokban, vidám és hangos társalgásba mélyedve.

Kristály-tiszta vízű hegyi patak surrant halk csobogással el a fölfelé kapaszkodó ut mellett; hullámai meg-megtörték ezüstös fényvel egy-egy kiálló kő felett. Az utat jobbról apróbb cserjék szűkítették meg, míg balról a virággal borított fű-terület tárta elé tarka színű virágpompáját. Apró gyöngyvirág-kelek látszóttak jobbról-balról elszórva az erdő szélén és a társaság ugyancsak neki látott az aratáshoz.

Az ifjak karonfogva vezették hölgyeiket, kik olykor-olykor halk sikoltásban törtek ki, valahányszor lábaik megsiklott a vizenyős erdei uton.

Saroltát Arthur herceg fogta védelme alá, ki szóltanul vezette a leánykát, míg Halmágyi gróf, ki balfelől haladt a grófné oldalán, vidám hangulatban tartotta a társalgást bohó erdei történeteivel.

Arthur herceg gondolataival elmélyedten nem is vette észre, mily ösztönszerűleg szorongatja a leánya karját, ki mindannyiszor különös tekintetet vet rá. Az a körülmény, hogy Halmágyi gróf, kit különben igen szeretett, Sarolta mellett udvarolgotott, most szerfölött bosszantotta és azon gondolkodott, hogyan rázza le a nyakáról barátját, midőn Tarjossy Miczi segítségére jött.

Elöl haladva, a baronesse hangosan kiáltott vissza a grófnak:

— Ugyan jöjjön csak ide egy pillanatra Halmágyi gróf, nagy szükségünk van magára!

— Bocsánat! — felelte udvariasan a gróf Saroltának és előre sietett.

Egy zöldes színű gyík osont végig Sarolta piczi lába előtt és felenken surrant el egy nagyobb levél alá.

— Jaj! egy gyík! — ijedt meg Sarolta, majd a másik pillanatban elkaczagta magát.

— Ni, hogy megijesztett, pedig nem is bánt! — tette hozzá kisé elkomorlyodva. — Nézzük meg! — szölt.

Mintketten mint két gyermek hajoltak le a fűbe és csendesen várták a gyík előjvetelét.

A társaság ezalatt jó előre haladt.

A meleg napsugarak végre előcsalták a kis hullót. Kidugta hegyes fejét a levél alól, míg zöldes szemei mint briliánt tündököltek a reá eső sugarak fényében.

— Minő szép kis állat! — sutogta Sarolta a hercegnék, aztán felkaczagott, mikor az ifju főhadnagy komoly arczát észre vette.

— Egész tudós-arczot vág, herceg, mintha azt akarná elhitetni velem, hogy rendkívül érdeklődik az efajta kis hullók iránt! — mondja mosolyogva.

— Talán kétségbe akarná azt vonni, grófnó? — kérde a fiatal ember szerelmes pillantással.

— Ugyan menjünk, mert elmaradunk a társaságtól! — szölt Sarolta, ki észrevette, hogy a herceg most fel akarja tárnai előtte a szívet.

Előre futott mint fűgő özike és kimelegedett fejéről balkezével lekapta kaczer kis kalapját. Aranyszóke hullámos haján a napsugarak incselkedve üttek, kergettek egymást.

A herceg legott mellette termett és az egyik pillanatban egyszerre hajoltak le egy gyönyörű szál gyöngyviráger. Ekkor kezeik találkoztak és mintegy villamos áram gyult meg a férfi ereiben a vér, mely arczát előnté.

Eleinte szóltalanul fogta meg a leánya kezét, mely reszkette vergődött izmos kezében.

— Sarolta, régtől fogva szeretem!

— Istenem! — sóhajtotta fel a leány, egyik kezével elfődve piruló arczát, melyen azonban nem a megőszott érzelem pirja, mint inkább a szánakozás ömlött el.

Szólni nem birt és kénytelen volt eltűnni az ifju gátat nem ismerő vallomásának csapongó árját.

— Akar-e az enyém lenni, szóljon Sarolta! — esengett a herceg.

A leánya küzködött önmagával, nem tudta, mit feleljen, jóllehet azt tudta, hogy bár rokonszenvez a fiatal herceggel, de nem szereti őt. Eszébe jutottak anyja szavai is, és Sarolta, ki engedelmes leánya volt, csak bajosan birta eitagolni e szavakat:

— Én nem tudom, de a mamát jó lesz megkérdezni! — felelte, mire a herceg az elragadtatás hangján kiáltott fel, kezét csókolva a leánynak:

— Oh! Sarolta! hisz akkor nekem már nyert ügyem van!

A leánya zavartan sietett előre, hogy utólerje a többieket, kik már is nevet kiáltották neki.

A herceg diadalmas tekintettel követte, szíve repesett örömben annál a tudatnál, hogy övé a világ legszebb, legbajosabb teremtese.

(Folytatása következik.)

Buza legjobb közepsé

Kétszeres le

" közepsé

Rozs legjobb közepsé

Zab legjobb közepsé

Kukorica

Burgonya

Széna legjobb

Szalma legjobb

Bikkfa 1 k

Cserfa 1

Tölgyfa 1

Faszén kem

Marhahús

Sertésbús

Szalonna

Disznózsír

Dr. MAGY

Nagyenyedi

Nyomatott

gyar

17 hekt

Tovább

Érte

rászná

tem, valamint a zongorákat

jótállás mellett árusítom.

1888 1-3.

Kedvezményes Helyési

Levelezés

Sz. 31

A v

ság k

nak P

53 kr

ügylet

vizak

közse

185 1

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1897. április 8.

Buza legjobb	1 véka	1.-
" közészerü	"	90
Kétszeres legjobb	"	80
" közészerü	"	75
Rozs legjobb	"	80
" közészerü	"	75
Zab legjobb	"	50
" közészerü	"	45
Kukorleza (tengeri)	1 véka	62
Burgonya	"	30
Széna legjobb	egy szekér	8.-
Szalma legjobb	"	1,50
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú	"	3,50
Oserfa 1 "	"	2,50
Tölgyfa 1 "	"	3.-
Faszén kemény	egy hektoliter	1,80
Marhahús	1 kilogramm	40
Sertéshús	"	52
Szalonna	"	72
Disznósír	"	80

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Eladó

17 hektó ó és 10 hektó új, tisztán kezelt

Továbbá egy igen jó karban levő

Értekezhetni idősb Kun József ezuk-rásznál Nagy-Enyeden.

Külföldi kielégítő ZONGORÁKAT jutányos áron kaphatni

ZONGORÁK.

Nagy-Enyeden Weinrich Frigyes
ut. tantónál.

Megjegyzem, hogy én a földet nem annyira a zongorák külső kiállítására, mint azoknak kellően hangzó és precíz játékára feleltem, valamint a zongorák kedvezményes ártételeit és jótállás mellett árusítottam.

Sz. 312-1897. tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtónak Platai Weta végrehajtást szenvedő elleni 62 frt 53 kr tőke követelés és járulékal iranti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék területén, a vizaknai kir. járásbírósg területén levő, Sz.-Preszaka község határában fekvő 76. számú tjkben A + 1 rsz. 185 l, 185 2, 186. hr. sz., a 432. sz. tjkben A +

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztricsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

Roman és Portland cementet

küldtünk. A beocsini cement legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legelőszobban szállit bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel

BEOCSINI CEMENT UNIÓ.

Nagyenyedi bizományosunk **Bisztricsány Lajos** ur **1 frton felüli vetemény- és virágmagvak rendelkezésénél 5%-ot visszafizet** a rendelőknek. A magvak jóságáról és frissességéről jót allunk.

Mauthner Ödön.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinék ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdiniát és orosz halakat** jutányosan ajánlok.

Legjobb **Vermorell permetező** és külön részek is lesznek raktáromon, valamint legjobb, legerősebb **kékkő** legjutányosabban nálam szerezhető be.

Teljes tisztelettel

Bisztricsány Lajos.

1028 7-52

Friss székely túró és carhol mindig kapható.

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

az

ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

és az

ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.

Valódi minőségben

osakis, mint eddig, ezentul is

Eszéken, felsőváros

DIENES C. J.-féle

gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,

valamint az összes

bőrtisztatalságokat biztosan eltávolít.

1 tegely valódi Spitzer-kenőcs 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mozsdóviz 40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan 50 kr.
1 doboz valódi lyoni rizspor 3 színben 50 kr és 1 frt.
1 tegely képaszta 60 kr.

FIGYELMEZTETÉS!

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beigtatott védjeggyel el van látva, és kéri a t. közönség csakis **DIENES**-féle eszégi kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

1086 1-12

1-7 rsz. 617, 1079 2, 1112, 1120 1, 2494, 2763, 2791. hr. sz. ingatlanokra az árverést 366 forintban ezennel megállapított kikialtási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi község hazánál leendő megtartása nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alul is el fognak adatni

Arverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-ez. 42 §-ában jelzett artolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3335 sz. a. kelt igazságügyminisz-

teri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t.-ez. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismer-venyt átszolgáltatni.

A kir. járásbírósg mint tkvi hatóság.

Vizaknan, 1897. évi február hó 4-én.

Szentmiklósi József,

kir. aljbíró.

1087 1-1.

Alsófehér vármegye közlg. biz. elnökétől.

Ad: 488-897. sz. kb

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter uró nagyméltósága az alvincz-n-szeben-vöröstoronyi h. é. vasut részvénytársaság kérelme következtében ezen vasut kiépítéséhez Koncza község határában a szükséges és a ki-

sajátítási terv és összeírásban közelebről megjelölt földterületeknek kisajátítását az 1881. évi XLI. t. cikk alapján elrendelvén, ezen magas rendelkezés azzal az értesítéssel tétetik közhírré, hogy az eljárási tárgyalás **folyó évi május 3-án délelőtt 9 órakor fog Konczán** a község házában megkezdetni.

A kisajátítási terv és összeírás a tárgyalás napjáig az említett község házában vannak közszemlélre kitéve és tekinthetők be. Az érdekeltek ezen helyszíni tárgyaláson

való megjelenésre azzal a figyelmeztetéssel szólítottatnak föl, hogy az eljáró bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határozni fog, ha a tárgyaláson az érdekeltek közül senki sem is jelenik meg.

Nagy-Enyeden, 1897. ápril hó 4-en.

Zeyk Dániel,

főispán, közlg. biz. elnök.

1083 2-3

Külsőlegesezések, poloskák, bolhák, korpahalmazok.

a háziállatokon levő élőlények ellen.

Zacherlin

hatása bámuatos! Felülmulhatatlanul öl!

biztosan és gyorsan mindennemű kártékony rovarokat, s ezért, mint a maga nemében a világon páratlan szer, híressé és milliók által keresetté lett. Ismertető jelei: 1. A lepecsételt üveg. 2. A „Zacherl” név.

Kapható a következő ezégeknel:

Nagy-Enyeden: Bisztricsány Lajos.	Gyulafehérvárt: Fingerhut Jakab.	Abrudbánya: Molnar Arpad.
„ Cimer J. József.	„ Fröhlich Gyula.	Maros-Ujvár: Virag Tamás
„ Winkler Janos.	„ Jakabffy Albert.	Mendel Izidor.
	„ Szentgyörgy Mór.	

1042 2-10

A t. gazdaközönség figyelmébe!

Tisztára kitakarított, csiraképes

vörös heremag

vetésre kapható:

Deutsch Adolf mag- és terménykereskedőnél Gyulafehérvárt.

1074. 4-4

Olcsó cseh ágytoll!

5 kl. új, jó, fosztott, pormentes	—	4 frt 80 kr.
5 „ jobb minőségű	—	6 „ —
5 „ hófehér puha fosztott pelyh	9, 12, 15	„ —
5 „ fél pelyh	6, 7, 20, 9	„ —
5 „ hófehér puha fosztatlan pelyh	12-15 frt.	
	Pehely 1.80, 2.40,	
	3.—, 3 frt 30 kr	
	1/2 kilónként.	
	Kitűnő paplanok	
	2 frt 30 krtól feljebb.	
	A szállítás bérmentesen, utánvét mellett történik.	

Feleszerelés és visszavétel nincs kizárva, ha a postadíj megtérítettik.

Megrendeléseknél kérem jól megfigyelni a címet.
Benedikt Sachsel, Klattau, 409. Böhmen.

942 19-20

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 20-60 év közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonnyolítás legrovidebb idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —
— Semmi előleges költség. —
Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csebiz: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat. 40494

Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjében, kataszteri és a legújabb állami birtokok állai okmánygyűjtemény alapján működik.

1078 2-3